

Alfabet copulatiu

Des que hi ha literatura, hi ha relat, descripció, evocació eròtica en forma de paraules encadenades. Oferim un petit viatge per algunes de les claus del gènere en forma de brevíssim diccionari.

AUTORS/AUTORES. L'erotisme i la literatura s'han alimentat mútuament en graus diversos des que l'art d'enfilars mots i explicar històries va fer humà acte de presència. No acabaríem mai, si haguéssim d'enumerar tants autors com s'han endinsat, en un moment o un altre, en el gènere. Per centrar-nos en el segle XX i en la literatura catalana, podem parlar de Sebastià Alzamora, Vicent Andrés Estellés, Lluís-Anton Baulenas, Blai Bonet, Carles Cortés, Octavi Egea, Gabriel Ferrater, Joaquim González Caturla, Ramon Guillem, Maria Jaén (amb l'impacte d'*Amorrada al piló*), Manel Joan Arinyó, Julià de Jòdar, Cèsar August Jordana (*Una mena d'amor*, publicada l'any 1931, va tenir una divulgació important), Biel Mesquida (durant dos anys va tenir prohibida l'obra *L'adolescent de sal*), Joan Olivares, Josep Palau i Fabre, Josep Piera, Carme Riera, Maria Mercè Roca, Josep Lluís Seguí, Isabel Clara Simó, Rafael Vallbona...

DUO. “Un bon dia arribe a casa i Mercè tenia un parell de pàgines escrites. M'ho ensenya. I m'agrada. I ens enganxem.” Francesc Mompó i Mercè Climent són gent de lletra, fa poc que s'han casat i ara han format també un duo literari: de la seva escriptura conjunta (ara l'un, ara l'altra, ara retoca, ara canvia, ara avança i torna a discutir: és tant de tots dos que els seria difícil haver de dividir) n'ha sortit *Somiant amb Aleixa*, el darrer premi de literatura eròtica de la Vall d'Albaida. “No et diré que no tenia morbositat, fer una novel·la eròtica amb la meua parella”, explica Mercè Climent. I riuen

tots dos quan pensen que, si ells han escrit a quatre mans, el resultat incita a llegir amb una de sola.

EL-LIPSI. Ho explicita Josep Maria Morrerres, autor de textos d'alt voltatge i també d'anàlisis concises sobre el gènere: “La literatura eròtica renuncia a les el-lipsis, es recrea en allò que altres donen per entès.” A l'estudi “La narrativa eròtica catalana” (*Lletra*), ens ho exemplifica bo i contraposant-ho al “realisme sexual” de Boccaccio: “Es limita a dir: ‘I van obtenir plaer l'un de l'altra’ o bé, a tot estirar: ‘I aquella nit, encara van obtenir plaer moltes vegades’. Home, no, diu el lector afeccionat al gènere, no m'ho plantejis així, recrea-t'hi, digues-me com li descorda el cosset, com fa emergir els pits, com els acarona i, sobretot, explica'm què senten en cada moment, quines sensacions experimenten, com reaccionen.” Que ho fan, per tant, ja ho sabem; cal saber com. Prohibides les el-lipsis.

FANTASIA: no n'hi ha prou d'ajuntar carnalment un parell de persones; per fer-ne literatura hi cal alguna cosa més: estil, és clar, domini de la llengua (i, en aquest context, que cadascú s'ho prengui com vulgui) i, també, variació. Les fantasies sexuals tenen camp literari per córrer: mentre es pugui descriure, tot s'hi val; no cal demostrar res. “I tu, tingues a bé de no anar-te'n, sinó queda't a casa i prepara't a rebre nou cardades seguides”, li deixava anar el clàssic Catul a la seva “dolça Ipsitil·la”. I qui diu nou, diu quinze. Segons que convingui al vers o l'estuferà.

GÈNERE. L'erotisme pot ser present amb intensitat i mesura diversa dins una obra (com en la vida), sense que la incloguem al gènere (iensem ara, per posar-hi d'exemple un clàssic indiscutible, en les tòrrides escenes descrites al *Tirant lo Blanc*). La qüestió, sigui com sigui, és determinar fins a quin punt l'element eròtic ha deixat de ser un aspecte més de la narració per passar a ser-ne l'eix vertebral. Quants episodis de sexe ha de tenir una obra perquè quedi inclosa dins del gènere eròtic? Per a Francesc Mompó, va a gustos: “Això és com menjar: quan en tens prou? Doncs quan t'atipes. Depèn. Cadascú té el seu nivell.” És, al capdavant i probablement, un afer d'intencions.

HISTÒRIA. Les etiquetes que qualifiquen una obra, l'escàndol o la normalitat amb què és rebuda per la societat que la llegeix o l'escolta recitar (segons el temps) varien notablement segons el lloc i el moment històric. I així, si potser avui encara ens sorprenen alguns deseiximents greco-llatins, també ens sobta que a la seva època novel·les com ara *L'amant de Lady Chatterley*, de D. H. Lawrence, es consideressin escandalosament sexuals, o que el filòleg i erudit Milà i Fontanals sentís la imperiosa necessitat d'anar-se a confessar després d'haver llegit l'anònim valencià del segle XV *Col·loqui de dames*. És clar que també les intencions de la narrativa eròtica han anat variant amb el temps. Ens ho recorda Morrerres: “Sade, per exemple, parodia la novel·la filosòfica i moral; els surrealistes hi van veure un mitjà d'exploració de les pulsions inconfessables de l'ésser humà; George Bataille a *Història de l'ull* i Guillaume Apollinaire a *Les onze mil verges* ens ofereixen un panorama de depravacions delirants; per a Henry Miller, el sexe és la darrera trinxera enfront del nihilisme.”

IMAGINACIÓ. El cinema, el vídeo i, sobretot, internet, han copat bona part de la, diguem-ne, divulgació eròtico-pornogràfica. La literatura, que pot trobar-se d'entrada en desavantatge davant l'abassegador presència de la imatge, té a favor seu un dels elements més estimulants: la imaginació.

JARDÍ. Vet aquí les explícites evocacions d'una cançó popular eivissenca: "En es teu jardí, Marieta, / he plantat un pesolet d'olor, / i has quedat engolosinada / de sa llet des meu pixó."

MENYSPREU. "Hi ha qui pensa que l'eròtic és un gènere inferior", apunta Mercè Climent, "com de segona". Per a aquesta parella d'escriptors, però, els graons literaris no van pas per gèneres, sinó per obres: al capdavant, rebla Francesc Mompó, de literatura —eròtica o policíaca, històrica, d'aventures o etcètera—, "n'hi ha de dos tipus, la bona i la dolenta".

NORMALITAT. Ens ho explica Enric Sòria al pròleg de *Directe al gra*, que aplega relats eròtics de Sebastià Alzamora, Carles Cortés, Julià de Jòdar i Isabel-Clara Simó: "Quan la literatura deixa de poder parlar amb normalitat de sexe, sorgeix i s'estén —subterrani però imparabile— un nou gènere: la literatura pornogràfica, és a dir, aquella literatura que parla del que no es pot parlar, i que, gràcies a això, afegeix als incentius propis del tema la capacitat de seduir el lector amb la il·lusió de travessar una barrera, de coquetejar amb el prohibit i el morbós, de deixar lliure el vol fantasiós del desig o, en fi, de descobrir la veritat oculta de la natura humana, la seua inesquívable carnalitat constitutiva. Així, la repressió social i el llibertinatge imaginatiu s'han alimentat mútuament."

OFÈLIA DRACS. L'any 1979, un recull de narracions eròtico-humorístiques, *Deu pometes té el pomer*, va guanyar el premi La Sonrisa Vertical. L'autora, Ofèlia Dracs, era en realitat un col·lectiu: Miquel Desclot, Carles Reig, Pep Albanell, Jaume Cabré i Joaquim Soler (*Dracs*, per tant, en acrònim dels cognoms). Després, la Dracs va tocar més gèneres (terror, ciència-ficció...) i va tenir també encara més components (Margarida Aritzeta, Assumpció Cantalozella, Joaquim Carbó, Joana Escobedo, Jaume Fuster, Isidre Grau, J. M. Illa, Quim Monzó, Maria Antònia Oliver, Joan Rendé, Xavier Romeu, Josep Lluís Seguí o Antoni Serra).

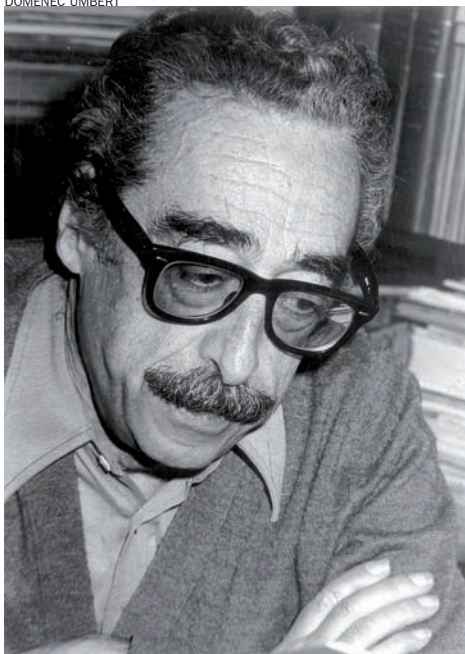
EL TEMPS
La qüestió és determinar, a la literatura eròtica, fins a quin punt l'element sensual ha deixat de ser un aspecte més de la narració per passar-ne a ser l'eix vertebral.

PSEUDÒNIM. Lligada a la manca de prestigi literari del gènere eròtic, hi ha la tendència dels autors a llançar la pedra i amagar després la mà sota un pseudònim. En aquest sentit reflexionava precisament Josep Maria Morrerres: "No ens hauria de sorprendre que els lectors se n'amaguin o justifiquin amb peregrines raons la seva afecció al gènere si molts dels autors que s'hi han endinsat ho han fet ocultant la seva identitat darrere d'un pseudònim o, de vegades, apostatant de l'obra i negant la seva autoria." Una altra cosa són els heterònims, els jocs i divertiments:

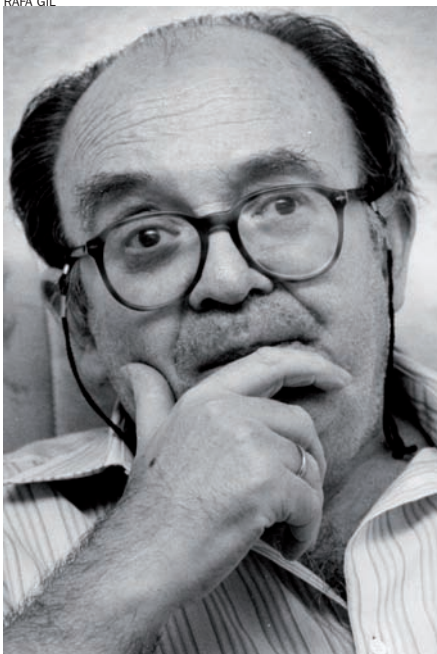
pensem ara en els ben nostrats Juliette de la Ball o Julius von Fuck, posem per cas.

QUADERNS D'EN MARC, ELS. És, probablement, la novel·la eròtica catalana més coneguda. També la més reeditada. Presenta els escrits "autobiogràfics" d'en Marc (i d'aquí en ve el títol) on es narren amb desimboltura les seves diverses i festives aventures sexuals. La ficció també inclou la mà d'un escriptor que rep els originals, els corregeix i els envia després, un cop el protagonista és mort, a una editorial. Tot anònima-

DOMÈNEC UMBERT

RAFA GIL

EL TEMPS

A Manuel de Pedrolo hom li atribueix l'autoria dels anònims *Quaderns d'en Marc*, probablement, la novel·la eròtica catalana més coneguda. Vicent Andrés Estellés és un dels màxims representants de la poesia eròtica catalana. Manuel Joan i Arinyó és autor de *Mateu, el fill d'en Marc*.

ment. Manuel de Pedrolo, a qui ha estat atribuïda l'autoria del text, mai no la va acceptar. L'editor mateix, Xavier Borràs, que va publicar *Els quaderns d'en Marc* a la col·lecció "La cuca al cau" de l'editorial El Llamp, ha explicat que un missatger li va portar l'original ("una pila de fulls de color groguenc"), a final del 1984, sense remitent. Que va deduir-hi (sobretot per la mena de fulls) la mà de Pedrolo, però que "no hi va haver manera de fer-lo confessar".

REPETICIÓ. Cal evitar-la tant sí com no. "Al capdavant, sexe és sexe", raona l'escriptora Mercè Climent: si no mires d'oferir-hi al·licients, la lectura es pot tornar avorrida. Per això és important, ultra la riquesa i l'adequació del llenguatge, oferir prou variació perquè el lector no deixi estar el llibre a la tercera

topada carnal. I continua Climent, tot evocant l'experiència de *Somiant amb Aleixa*: "Hem procurat assolir un registre literari alt. No hem volgut anar amb la càmera a la mà, descrivint les escenes i prou, sinó endinsar-nos-hi, esculpir-les. A més, calia que cada vegada fora diferent: trobar de quina manera, en quin lloc, amb quins personatges."

SINÒNIMS. Mercè Molist, periodista, des de la seva anàlisi "El plaer passa pel verb", conscient de la importància del lèxic en un gènere de temàtica tan concreta, es va aturar a comptabilitzar els 49 sinònims de *penis* que hi ha (almenys) al recull de contes eròtics *Deu pometes té el pomer* (1979). I aquest n'és el resultat: "polla, polo de maduixa, bracet de nadó, espasa, verga, pastanaga, albergínia, estri, fera, bengala, mangala, escarpra, fava, cua, bestioleta, homenet de l'entrecreix, joanet, penjoll, ocell, espàrrec, flabiol sense forats, estaca, artillugi, canvi de marxés, xoriguer, eina polifèmica, titola, xiulet, clarinet, fera engabiada, tranca, trombó de vares, cuca, màstil, torxa, biberó, semaler, fitora, cuc, muntanya, carall, tija, mànec, pellerina, ximbomba, mànec de la cardància, llonganissa, farmacèutic, botifarra de Vic". Acte seguit, va enumerar també els termes

amb què les narracions es refereixen a l'òrgan genital femení. N'hi ha menys; 24: "cony, fava, parrús, talpera, petxina, cau de la serp, foradet, cresta de l'alegria, cavitats naturals, esparreguera, forat de l'alegria, gruta, amagatall, porta, cau, rebotiga, vulva, forn, selva exuberant, tofa, marduix, clòtxina, figa".

TEATRE. Més enllà de l'escatologia, la cosa burlesca o l'escena esporàdica, no és fàcil de dur el sexe al teatre. Amb esperit revulsiu i espectacular capacitat lingüística i dramàtica, Josep Palau i Fabre (és clar) ho feia, per exemple, a *La confessió o l'esca del pecat*.

VERSOS. És obvi que, a la literatura, qualsevol forma li és vàlida per a transmetre als lectors els plaers de la carn. També (sobretot?) la poesia. Per mostra, el fragment final d'un poema de Vicent Andrés Estellés: "Et deixa ací, agraït, el record.// L'has de sentir, molt dolgut, com un glop/d'esperma, gran, que no ha entrat al teu ventre/ i inútil jeu en un tros de paper,/ exactament com inicialment/ jeia en el teu mocador al cinema.// Com t'ho apanyes, si m'han dit que ets vídua?"

Núria Cadenes

Al capdavant, de literatura eròtica, com d'històrica o policíaca, n'hi ha de dos tipus: la bona i la dolenta